

Typ szkoły: Szkoły ponadgimnazjalne – zakres rozszerzony

Dział: Ruch harmoniczny i fale mechaniczne

Temat: Model oscylatora harmonicznego. Matematyczny opis ruchu harmonicznego

Cel główny: Uczeń wskazuje na powszechność ruchów harmonicznnych w przyrodzie i technice

Cele szczegółowe: Uczeń obserwuje ruch harmoniczny i wyznacza parametry tego ruchu, omawia przemiany energetyczne w ruchu harmonicznym.

Etapy lekcji	Czynności: nauczyciel (N), uczeń (U).	Zakres
Wprowadzenie	N: Przypomnienie najważniejszych pojęć i treści niezbędnych do zrozumienia omawianego tematu: wahadło matematyczne, siła ciężkości, siła sprężystości, masa, punkt materialny, sinusoida U: Odpowiadają na pytania, opisują zjawiska.	
Tok zasadniczy: 1-Przedstawienie celu lekcji. 2-Wprowadzenie nowych treści. 3 – opis matematyczny 4-eksperyment 5-dyskusja wyników	N: Prezentacja przykładów ilustrujących temat główny lekcji: Wskazanie na powszechność występowania ruchów drgających w przyrodzie (kurczenie i rozkurczanie serca, ruch atomów w cząsteczkach, ruch cząstek powietrza podczas rozchodzenia się fali dźwiękowej). Omówienie instrumentów muzycznych, zegarów, tłoków w silnikach, jako urządzeń, których elementy wykonują drgania . U: Dyskutują na temat przykładów podanych przez nauczyciela. N: Wprowadzenie nowych treści: Ruch drgający, ruch harmoniczny, okres, częstotliwość, amplituda. Przedstawienie wykresu zależności drgań harmonicznnych od czasu. N: Zapisanie wzorów i podanie jednostek wielkości fizycznych, których dotyczą wprowadzone prawa i zasady. U: Notuje najważniejsze pojęcia. N: Przygotowanie eksperymentu: Opis materiałów i czynności niezbędnych do przeprowadzenia eksperymentu, podział na grupy. U: W grupach konstruują przyrządy opisane przez nauczyciela. Grupa 1. wykonuje wahadło piaskowe (Materiały str. ?) Grupa 2. mocuje pisak do kulki zawieszzonej na sprężynie (Materiały str. ?) U: Rejestrują wychylenie swoich przyrządów w funkcji czasu, wyznaczają okres, częstotliwość i amplitudę drgań. N: Nadzoruje przebieg eksperymentów, pomaga w interpretacji ich wyników. N: Proponuje formę dyskusji wyników eksperymentu, Pomaga w formułowaniu tez przez uczniów. U: Analizują wyniki eksperymentu w odniesieniu do poznanej teorii, porównują wyniki obu eksperymentów. U: Wprowadzają uogólnienia, szacują niepewności pomiarowe. U: Sporządzają notatki z eksperymentu, wypełniają kartę eksperymentu, piszą wnioski.	R
Zakończenie	N: podsumowanie lekcji.	

Karta eksperymentu

Temat eksperymentu	Rejestracja drgań wahadła matematycznego
Instrukcja wykonania	Z lejka i sznurka wykonujemy wahadło takie, jak pokazane na zdjęciu w Materiałach str. ?. Zawieszamy wahadło nisko nad ciemnym pasem gumy, wsypujemy do lejka piasek i wprawiamy wahadło w drgania w kierunku prostopadłym do dłuższego boku pasa . Przesuwamy równomiernie pas gumy i obserwujemy, jaki ślad zostawia piasek na pasie. Na podstawie uzyskanego wykresu wyznaczamy amplitudę, okres oraz częstotliwość drań wahadła. Określamy, jak zmieniła się prędkość wahadła w miarę upływu czasu.
Obserwacje (opisujemy w punktach przebieg eksperymentu: przyczyna skutek)	
Szacujemy błędy i niepewności pomiaru	
Wnioski (odniesienie do teorii)	

Karta eksperymentu

Temat eksperymentu	Rejestracja drgań ciężarka zawieszonoego na sprężynie
Instrukcja wykonania	Mocujemy pisak do ciężarka za pomocą plasteliny, tak aby był prostopadły do sprężyny. Umieszczamy pionowo tekturkę, tak aby koniec pisaka dosięgał do niej. Wprawiamy sprężynę w drgania, o amplitudzie nie przekraczającej szerokości tektury. Przesuwamy równomiernie tekturkę w bok i obserwujemy ślad zostawiony przez pisak. Na podstawie uzyskanych wykresów wyznaczamy okres drgań, częstotliwość i amplitudę drgań ciężarka na sprężynie. Oceniamy jaki wpływ na wyniki ma opór jaki stawia pisak dotykający do tektury.
Obserwacje (opisujemy w punktach przebieg eksperymentu: przyczyna skutek)	
Szacujemy błędy i niepewności pomiaru	
Wnioski (odniesienie do teorii)	